

تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت

مبنای طب در تمدن نوین اسلامی

دکتر زهره الهیان^۱

فاطمه اخوان انوری^۲

چکیده

مفهوم تمدن نوین اسلامی و تلاش برای احیا یا شکل گیری تمدن نوین اسلامی که مورد تاکید در بیانیه گام دوم و ابلاغیه الگوی پایه اسلامی - ایرانی پیشرفت است، ریشه ی تاریخی در جهان اسلام دارد. بعد از انقلاب اسلامی و در طول ۴۰ سال گذشته ادبیات بسیاری درباره تمدن نوین اسلامی از منظر جامعه شناسی و باخوانی تاریخی ایجاد گردیده و تمدن گرایان مسلمان با نگاه آینده نگر و از منظر اندیشه بدنبال تبیین تمدن اسلامی بوده اند. در اندیشه متفکران مسلمان و برخی اندیشمندان غربی دین اولین منبع تمدن است البته تمدن غرب نیز در چارچوب فکری و فلسفی غرب و بر اساس مبانی و باورهای مکاتب غربی شکل گرفته. تمدن غربی در بستره و چارچوب نگاه به جهان و انسان از منظر اندیشمندان غربی شکل گرفته و تکامل یافته. با ذکر مقدمات فوق بی شک تمدن نوین اسلامی همانطور که از نام آن بر می آید در چارچوب و پارادایم مبانی اسلامی شکل می گیرد، همانطور که در متن الگوی پایه بعنوان طلیعه تمدن نوین اسلامی بر این اصل تاکید گردیده است. بدین ترتیب که آرمانها و ارزشها، فرازمانی - فرامکانی و جهت بخش پیشرفت است و مبانی و آرمانها و ارزشهای اسلامی وجه اسلامیت الگو را تضمین می کند. در واقع همین رویکرد است که بعنوان یک مزیت رقابتی می تواند مسیر ما بسوی مرجعیت علمی را هموار نماید چرا که صرفا دنباله روی از غرب در مسیر علمی با همان چارچوب فکری و فلسفی غرب ما را به جایی نخواهد رساند. سرعت تولیدات علمی کشورهای توسعه یافته آنقدر بالاست که هر چه در شاخه های مختلف علوم سرعت خود را بالا ببریم باز هم دنباله رو غرب خواهیم بود و در این مسابقه جهانی همواره عقب خواهیم ماند. تنها راه میان بر در مسیر دست یافتن به قله های دانش جهانی در انداختن طرحی نو در حوزه سلامت و سایر علوم و باز تعریف انسان بعنوان موضوع سلامت است. به تعبیر دیگر تنها با شیفت پارادایم در

^۱ . عضو گروه آینده نگری، نظریه پردازی و رصد کلان سلامت فرهنگستان علوم پزشکی و نویسنده مسئول

^۲ . کارشناس علمی پژوهشی گروه آینده نگری، نظریه پردازی و رصد کلان سلامت فرهنگستان علوم پزشکی

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

حوزه سلامت خواهیم توانست گذار از وضعیت فعلی به وضعیت مطلوب در حوزه سلامت را به انجام برسانیم. شیفت پارادایم یا تغییر رویکرد نسبت به حوزه سلامت در اینجا بدین معناست که بر اساس مبانی معرفت شناسانه و انسان شناسانه از منظر حکما و فلاسفه اسلامی به انسان بنگریم و در حوزه سلامت رویکرد کل نگر داشته باشیم به دیگرسخن بر خلاف مکاتب غربی که انسان را تنها جسم مادی میبینند. با نگاه حکمت اسلامی انسان موجودی ذیشوؤن است که دارای مراتب و عوالم مختلف می باشد و اگر بنا باشد به سلامتی حداکثری انسان دست پیدا کنیم باید سلامت تمام ابعاد انسان تعریف گردد و برای سلامت تمام این ابعاد برنامه داشته باشیم. این نوع نگاه خواهد توانست مبنای طب در تمدن نوین اسلامی قرار گیرد که با نوعی نگاه کل نگر و یکپارچه (Integrative) به انسان علاوه بر سلامت جسم به سلامت سایر ابعاد انسان از جمله سلامت خیال - سلامت عقل و سلامت روح (قلب) نیز توجه می شود.^۱ مطالعات آینده نگرانه حوزه سلامت در جمهوری اسلامی ایران نیز بر این موضوع تاکید دارد که برای رسیدن به سناریوی مطلوب در حوزه سلامت در آینده نظام جمهوری اسلامی و برای برون رفت از وضع موجود و عدم تکرار تجربه های نا موفق سایر نظام های سلامت تنها سناریوی شیفت پارادایم است که ما را قادر خواهد نمود که امکان برون رفت از چالش های حوزه سلامت را داشته باشیم و پایه طب در تمدن نوین اسلامی را بنا نهیم.

روش:

این مطالعه بر پایه نظریه پردازی علمی تعریف گردیده و بصورت مروری و بر اساس منابع معتبر و مراجعه به کتب معرفتی و توحیدی و مقالات آینده پژوهی سلامت با استفاده از نظرات اندیشمندان و صاحب نظران انجام گردیده است.

یافته ها:

بر خلاف دیدگاه غرب و رویکرد نسبت به سلامت در نظام های مدرن که انسان را موجودی تک ساحتی و صرفا مادی می بینند از دیدگاه حکمت اسلامی انسان دارای ابعاد مختلف و شوؤنی متفاوت است. ابعاد مختلفی چون جسم - خیال - عقل و روح (قلب). عدم توجه به سایر ابعاد انسان از سوی مکاتب غربی نظامهای سلامت غربی را ناکارآمد و ناتوان از دستیابی به ارتقای سلامت نموده است. بر اساس مطالعات آینده پژوهانه صورت گرفته در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران، ادامه روند موجود آینده مطلوبی را در حوزه سلامت رقم نخواهد زد و سناریوی مطلوب یا هنجاری تنها زمانی اتفاق می افتد که الگوی گذار و شیفت پارادایم در حوزه سلامت اتفاق بیافتد. بدین معنا که تغییر و تحول در نظام سلامت مستلزم بازنگری در الگو و بازنگری در مبنای ارزشی سلامت می باشد که این امر نیازمند تدوین الگو اسلامی - ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت است که بر اساس نگاه کل نگر به انسان و در نظر داشتن سلامت ابعاد مختلف انسان این الگو شکل خواهد گرفت.

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

نتیجه گیری:

به کمک مفاهیم و مبانی بر گرفته از مبانی انسان شناسی و معرفت شناسی و هستی شناسی با تدوین دکترین ملی سلامت می توان مدلی جدید و پایدار بعنوان الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت را ترسیم نمود تا مبنای تحول در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران و مبنای طب در تمدن نوین اسلامی قرار گیرد.

این مطالعه سعی دارد ضرورت تدوین الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت و تدوین دکترین ملی سلامت بعنوان مبنای طب در تمدن نوین اسلامی را تبیین نماید.

کلید واژه: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت، تمدن نوین اسلامی

مقدمه

بیانیه گام دوم که در آستانه دهه پنجم انقلاب اسلامی توسط رهبر معظم انقلاب صادر گردید. فصل جدیدی از حرکت انقلاب اسلامی را بسوی تمدنی نوین بازگشایی می کند.

گام دوم انقلاب که خطاب اصلی آن به جوانان یعنی آینده سازان کشور است، نقطه عطفی در مسیر پیشرفت کشور در عرصه علم و پژوهش می باشد که در آن برای ادامه راهی روشن یعنی رسیدن به قله دانش دو اصل ضروری یعنی، امید بخشی به نسل جوان بعنوان سرمایه انسانی آینده کشور و توصیه به حرکت جهادی در همه زمینه ها از جمله جهاد علمی، از الزامات طی طریق بسوی تمدن نوین اسلامی بعنوان یک آرمان بزرگ می باشد.^۲

از دیگر سو تاکید به دستیابی به قله های دانش جهان در این بیانیه که تعبیر دیگر آن اقتدار علمی و مرجعیت علمی به مثابه قدرت هوشمند می باشد. نقطه ای دست نیافتنی نیست بلکه با اتکا به خداوند لایزال و قدر دانستن ظرفیت امید بخش نیروی انسانی مستعد و کارآمد و متخصص فرصت ارزشمندی برای عرصه علم و فناوری پدید آورده که پتانسیل رسیدن به مرجعیت علمی بعنوان سیاست کلی نظام و نیل بسوی تمدن نوین اسلامی و ساختن دنیایی سرشار از معنویت را فراهم می کند.^۳ جمعیت ۱۴ میلیونی دارای تحصیلات عالی که جمعیتی جوان و محقق و اندیشمند و متخصص می باشند ثروت عظیم دانشی برای کشور است که باید قدردان آن بود. از طرفی کلیه مراکز علمی و تحقیقاتی کشور با وجود ظرفیت دانشی پر بار می باید جایگاه خود را در گام دوم انقلاب و حرکت جهادی علمی که لازمه گام دوم است تعریف

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالش‌ها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

نماید. در این راستا توجه به موضوع مرجعیت علمی ایرانی اسلامی بعنوان رویکردی الهام بخش و آینده نگرانه، فرصتی مغتم است برای اندیشیدن نخبگان حوزه سلامت به اقتدار علمی و یافتن راهکارهای تحقق مرجعیت در حوزه سلامت.

همچنین تدوین الگوی پایه اسلامی- ایرانی پیشرفت که در آن اهم مبانی و آرمانهای پیشرفت در حوزه‌ها و عرصه‌های مختلف و افق مطلوب کشور در پنجاه سال آینده ترسیم گردیده، گامی تاثیر گزار در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی است. این الگو چارچوب الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت و ترسیم کننده مسیر کلی تحولات و سناریوهای مطلوب ایران در عرصه‌های مختلف از جمله علم، اندیشه، معنویت و سبک زندگی ایرانی-اسلامی است که مقوله سلامت یکی از محورهای اساسی و بعنوان پیشران تحولات اجتماعی میتواند در این راستا اهمیتی مضاعف پیدا نماید.

الگوی پایه اسلامی- ایرانی پیشرفت با همفکری گسترده اساتید و اندیشمندان و بر اساس جهان بینی و اصول اسلامی و ارزشهای انقلاب اسلامی و با توجه به مقتضیات اجتماعی و اقلیمی و میراث فرهنگی ایران و بر اساس متدولوژی علمی تدوین گردیده.^۴ این الگو با نگاه به آینده و روند تحولات جهانی تدوین گردیده که می تواند گامی موثر در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی باشد و همانطور که مقام معظم رهبری در نامه ۲۲ مهر ۱۳۹۷ به دنبال تدوین الگوی پایه ذکر نموده اند، پیشرفت مستلزم تحول مطلوب نفوس انسانی و هنجار و سازکارهای اجتماعی است لذا امری تدریجی و طولانی می باشد و الگوی پیشرفت را افق مطلوب کشور در پنج دهه آینده دانسته اند و با نگاهی آینده نگرانه تحقق آنرا طلیعه مبارک تمدن نوین اسلامی- ایرانی بر شمرده اند.

همچنین مفهوم تمدن اسلامی و تلاش برای احیا یا شکل گیری تمدن نوین اسلامی که مورد تاکید در بیانیه گام دوم و ابلاغیه الگوی پایه اسلامی- ایرانی پیشرفت است، ریشه‌ی تاریخی در جهان اسلام دارد.^۵

بعد از انقلاب اسلامی و در طول ۴۰ سال گذشته ادبیات بسیاری در باره‌ی تمدن نوین اسلامی از منظر جامعه شناسی و باز خوانی تاریخی ایجاد گردیده و تمدن گرایان مسلمان با نگاه آینده نگر به دنبال تحقق تمدن اسلامی بوده اند.

در اندیشه متفکران مسلمان و نیز برخی اندیشمندان غربی دین اولین منبع تمدن است.

البته تمدن غرب نیز در چارچوب فکری و فلسفی غرب و نوع نگاه به جهان و انسان از منظر اندیشمندان غربی تکامل یافته است.

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و سوم و سوم خردادماه ۱۳۹۸

با ذکر مقدمات فوق بی شک تمدن نوین اسلامی همانطور که از نام آن بر می آید در چارچوب و پارادایم مبانی اسلامی شکل می گیرد ، همانطور که در متن الگوی پایه بعنوان طلیعه تمدن نوین اسلامی بر این اصل مهم تاکید گردیده است. بدین ترتیب که آرمان ها و ارزشها، فرا زمانی – فرا مکانی و جهت بخش پیشرفت است و مبانی و آرمان ها وجه اسلامیت الگو را تضمین می کنند. و همانطور که اشاره رفت الگوی پایه بر اساس جهان بینی و اصول اسلامی و ارزشهای انقلاب اسلامی تدوین گردیده است و همین رویکرد است که بعنوان یک مزیت رقابتی می تواند مسیر ما بسوی مرجعیت علمی را هموار نماید. چرا که صرفا دنباله روی از غرب در مسیر علمی با همان چارچوب فکری و فلسفی غرب مارا به جایی نخواهد رساند بدین معنا که با شتاب علمی موجود در عرصه جهانی ما همواره دنباله رو غرب خواهیم بود و تنها راه میان بر در این مسیر در انداختن طرحی نو در حوزه سلامت و سایر عرصه هاست که به تعبیر علمی شیفت پارادایم و تغییر رویکرد است که این مزیت رقابتی را نسبت به سایر مکاتب فکری برای ما فراهم می آورد و بر اساس همین تغییر رویکرد در حوزه سلامت است که خواهیم توانست گامی به سوی مرجعیت علمی برداریم چرا که مبانی معرفت شناسانه و انسان شناسانه و باز تعریف انسان بعنوان موضوع سلامت بر اساس این مبانی بعنوان یک مزیت رقابتی نسبت به سایر نظام های سلامت برای ما میتواند مطرح باشد. رویکرد کل نگر به سلامت با توجه به مبانی معرفتی موضوعی است که در مکاتب دیگر سلامت کمتر به آن توجه شده و این رویکرد نقطه قوت و خصوصیتی منحصر بفرد برای تغییر رویکرد یا شیفت پارادایم نظام سلامت ما می تواند باشد.

روش

این مطالعه بر پایه نظریه پردازی علمی تعریف گردیده و بصورت مروری و بر اساس منابع معتبر و مراجعه به کتب معرفتی و توحیدی و مقالات آینده پژوهی سلامت با استفاده از نظرات اندیشمندان و صاحب نظران انجام گردیده است.

یافته ها

بر خلاف دیدگاه غرب و رویکرد نسبت به سلامت در نظام های مدرن که انسان را موجودی تک ساحتی و صرفا مادی می بینند از دیدگاه حکمت اسلامی انسان دارای ابعاد مختلف و شوونی متفاوت است. ابعاد مختلفی چون جسم- خیال-

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالش‌ها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

عقل و روح (قلب). عدم توجه به سایر ابعاد انسان از سوی مکاتب غربی نظامهای سلامت غربی را ناکارآمد و ناتوان از دستیابی به ارتقای سلامت نموده است.

بر اساس مطالعات آینده پژوهانه صورت گرفته در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران، ادامه روند موجود آینده مطلوبی را در حوزه سلامت رقم نخواهد زد و سناریوی مطلوب یا هنجاری تنها زمانی اتفاق می افتد که الگوی گذار و شیفت پارادایم در حوزه سلامت اتفاق بیافتد. بدین معنا که تغییر و تحول در نظام سلامت مستلزم بازنگری در الگو و بازنگری در مبنای ارزشی سلامت می باشد که این امر نیازمند تدوین الگو اسلامی- ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت است که بر اساس نگاه کل نگر به انسان و در نظر داشتن سلامت ابعاد مختلف انسان این الگو شکل خواهد گرفت.

بحث

تمدن یا civilization از واژه لاتین civis به معنای شهروند بر آمده در عربی نیز واژه "حضاره" برای رساندن مفهوم تمدن بکار گرفته شده است. ویل دورانت تمدن را نظامی اجتماعی دانسته که در نتیجه وجود آن خلاقیت فرهنگی امکان پذیر می شود (دورانت، ۱۳۷۰، صفحه ۳). مفهوم تمدن در اندیشه ابن خلدون، تمدن حالت اجتماعی انسان است. ابن خلدون تشکیل حکومت و وجود نوعی عصبیت و همبستگی را برای شکل گیری تمدن ضروری می داند (ملک محمدی، ۱۳۸۹، صفحه ۶۳۰). تمدن اسلامی ریشه تاریخی در جهان اسلام دارد و مقام مقام معظم رهبری تمدن نوین اسلامی بعنوان آرمانی بزرگ در بیانیه گام دوم یاد نموده اند. تمدن نوین اسلامی افق مد نظر در الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت نیز میباشد. پیروزی انقلاب اسلامی الهام بخش تمدن نوین اسلامی نزد متفکران و اندیشمندان جهان اسلام گشت و در این راستا تولیدات علمی زیادی از سوی دانشمندان جهان اسلام ارائه گردید. در اندیشه متفکران مسلمان دین بعنوان اولین منبع تمدن یاد شده است. تمدن گرایان مسلمان با رویکرد آینده نگرانه و توجه به ارزش ها و آرمانها و مبنای اسلام افقی را ترسیم نموده اند که این اندیشه همپای تحولات جهانی در حال تکامل و بلوغ است.

البته تمدن غرب نیز در چارچوب فکری و پارادایم فلسفی غرب شکل گرفت. در هر دو رویکرد مبنای معانی را ساختند و آرمانها و ارزشها جهت بخش پیشرفت شدند.

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالش‌ها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

در باب الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت نیز آرمانها و ارزش‌ها بعنوان عناصر فرا زمانی و فرا مکانی جهت بخش پیشرفت شمرده شدند و مبانی ارزشی دین اسلام، اسلامیت الگو را تضمین می نمایند.

بر اساس مقدمات فوق الذکر الگوی سلامت نیز در نظام جمهوری اسلامی ایران و در افق نوین اسلامی می بایست برگرفته از نگاه معرفت شناسانه و هستی شناسی و مبانی حکمی و فلسفی اسلامی باشد. تا بتوان تحولی جدی در حوزه سلامت ایجاد نمود. نظام موجود سلامت در کشور گزاره های خود را از دیدگاه مادی به عاریت گرفته دیدگاهی که اساس و پایه نظام های سلامت مدرن را شکل داده اند. براساس دیدگاه سکولاریسم بعنوان نخستین شاخص دوران مدرنیته، انسان موجودی تک ساحتی است که از ماده تشکیل شده و تمامی احساسات و عواطف حتی مسائل روانی و معنوی انسان در این دیدگاه به نوعی ارتباط با بعد مادی انسان پیدا می کند. تعریف نظام های سکولار و دیدگاه پوزیتیویستی و جهان بینی غرب از انسان تعریفی متفاوت از تعریف اسلام و قرآن است. و قاعدتاً این تفاوت تعریف نوع نگاه به سلامت و ابعاد آن را متفاوت می سازد. از این منظر پارادایم حاکم بر نظام سلامت از منظر اسلام پارادایمی متفاوت از دیدگاه مادی گرایانه سکولار است و این پارادایم متفاوت می تواند مبنای الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت قرار گیرد^۶ و مبنای طب در تمدن نوین اسلامی را شکل دهد و نیز منشاء تحولی همه جانبه در حوزه سلامت باشد.

در باب ناکارآمدی نظام های سلامت غربی که نظام سلامت ما نیز گزاره های خود را از آن به عاریت گرفته مطالب مهمی در کتاب سلامت ۲۰۱۲ ایالات متحده آمده است. این گزارش که بوسیله معتبرترین مجامع علمی تهیه گردیده است، به این نکته اذعان دارد که با وجود پیشرفت هایی در شاخص های سلامت یعنی شاخص مرگ و میر مادران و کودکان، افزایش امید به زندگی و ... ، شکاف طبقاتی افزایش یافته است و نابرابری در سلامت و پرداخت از جیب با وجود افزایش بیمه شدگان افزایش یافته است.^۷ رویکردهای آسایشی موجود در نظام های مدرن و تجاری سازی سلامت منابع در اختیار نظام سلامت را تحلیل برده و دائماً تقاضای القایی ایجاد میکند.

بر اساس مطالعات آینده نگرانه حوزه سلامت نظام جمهوری اسلامی ایران برون رفت از وضع موجود و عدم تکرار تجربه های ناموفق سایر نظام های سلامت و رسیدن به سناریوی مطلوب در حوزه سلامت تنها با سناریوی شیفت پارادایم و گذار از وضعیت فعلی امکان برون رفت از چالشهای حوزه سلامت در جمهوری اسلامی ایران را خواهیم

داشت.^۸ از نگاه دیگر برای تحول در طب و سلامت متناسب با تمدن نوین اسلامی و برای برون رفت از وضعیت موجود باید بازنگری در تعریف سلامت و انسان بعنوان موضوع سلامت داشت و با نگاهی کل نگر توجه به رویکردهای معرفت شناسانه و انسان شناسانه داشته باشیم. برای تحقق نظام سلامت کارآمد، انسان که موضوع نظام سلامت است، باید به درستی شناخته شود و سلامت او و ابعاد مختلف آن با توجه به شوؤن و ابعاد مختلف انسان یعنی قوه خیال، قوه عقل، قوه وهم و جسم انسان و رابطه بین این شوؤن و رابطه نفس و بدن بدرستی شناخته شود و بازتعریفی از سلامت انسان براساس این ابعاد و بر مبنای حکمت متعالیه و حکمت مضاف سلامت و فلسفه سلامت از منظر اسلام صورت گیرد.

نتیجه گیری و پیشنهاد

بعنوان نتیجه بحث و بطور خلاصه می توان گفت الگوی اسلامی ایرانی- پیشرفت در حوزه سلامت می باید بر اساس حکمت مضاف سلامت و نه براساس فلسفه سلامت در غرب تعریف گردد تا گامی به سوی تمدن نوین اسلامی و مرجعیت علمی بر اساس مزیت رقابتی خود نسبت به نظامهای سلامت غربی که همان اصول و ارزش ها و مبانی اسلامی است داشته باشیم.

در نهایت باید گفت هدف غایی سلامت انسان از منظر اسلام سلامت روح و سلامت معنوی است و سلامت جسم و بدن باید در خدمت سلامت روح قرار گیرد. و لازمه این امر تعادل میان قوای بدنی، قوه خیال و قوه عقل است که در صورت تحقق سلامت روح، سلامت سایر ابعاد از جمله جسم انسان نیز امکان پذیر است و البته این امر یک رابطه دو سویه و متقابل می باشد. این رویکرد جدید شیفت پارادایم در حوزه سلامت می تواند مبنای تحول در نظام سلامت قرار گیرد و بواسطه شناخت جامع و کامل از انسان و سلامت محل رجوع اندیشمندان و صاحب نظران سایر مکاتب حوزه سلامت از جمله محققین و پژوهشگران غربی قرار گیرد و مسیر مرجعیت در حوزه سلامت را هموار نماید.

در آخر پیشنهاد می گردد جمعی از اساتید حوزه آشنا به فلسفه و حکمت اسلامی با حضور پزشکان و دست اندرکاران نظام سلامت که متعهد و دغدغه مند برای تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در حوزه سلامت هستند گرد هم جمع آیند تا با مباحث روشمند علمی الگوی تحولی در حوزه سلامت را براساس الگوی پایه اسلامی - ایرانی پیشرفت تدوین

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیت و دایمیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

نمایند تا راهی باشد بسوی مرجعیت در حوزه سلامت با مدلی بدیع که برگرفته از ارزشها و مبانی معرفت شناسانه اسلامی باشد.

منابع

- ۱- مصطفی رضایی، سید احمد بهشتی، ضیاءالدین تابعی، نظریه طب متعالیه نشریه ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی ۱۳۹۷- خرداد شماره ۱ (۱۲۶-۱۳۷)
Available from: [www. Farsi Khamenei.ir](http://www.Farsi Khamenei.ir)
- ۲- بیانیه گام دوم خطاب به ملت ایران بهمن ۹۷
Available from: www. Farsi Khamenei.ir
- ۳- بیانات رهبری در دیدار اعضاء شورای انقلاب فرهنگی - تمدن سازی نوین اسلامی شکست مرزهای دانش مرجعیت علمی
۹۲/۰۹/۱۹
Available from: www. Farsi Khamenei.ir
- ۴- متن الگوی پایه اسلامی-ایرانی پیشرفت سایت مرکز الگو
- ۵- زاهد غفاری هاشجین/زمینه ها بایسته های تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر تمدن گرایان/ دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه شاهد
- ۶- الهیان زهره- سلامت معنوی- مبنای الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت در سلامت هفتمین کنگره الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- 7- Kouhsari Khameneh Abbas, Developing a future study model for health system of IRAN
sep ۲۰۱۷p.۱۶۹-۱۶۰
- 8- AliAkbar Haghdoost, Samira Sadat Pourhosseini, Mozhgan Emami, Reza Dehnavieh, Tahmineh Barfeh, Mohammad Hossein Mehroliassani, Foresight in health sciences using CLA method, Medical Journal of the Islamic Republic of Iran (MJIRI), ۲۰۱۷(۱۴Dec),۳۱:۸۴